

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АРХЕОЛОГІЇ та МУЗЕЄЗНАВСТВА
ТОВАРИСТВО АНТРОПОЛОГІЇ

VITA ANTIQUA
№ 7–8

Збірка наукових статей

УДК: 902 + 572
ББК: 63.4 + 28.71
В: 79

Номер рекомендовано до друку Вченою радою історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка 23 квітня 2009 р. (протокол № 8) та Вченою радою Товариства археології та антропології

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

д-р іст. наук, проф. *М.І. Гладких* (головний редактор)
д-р іст. наук, проф. *Б.М. Гончар*
д-р іст. наук, проф. *В.М. Мордвінцев*
д-р іст. наук, проф. *Р.В. Терпиловський*
д-р іст. наук, проф. *В.І. Яровий*
канд. іст. наук *Н.С. Абашина* (відповідальний редактор)
канд. іст. наук *С.В. Палієнко* (відповідальний секретар)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

д-р іст. наук, проф., член-кор. НАНУ *О.П. Моця*
д-р іст. наук, проф. *В.В. Ставнюк*

ЗАСНОВНИК:

Товариство археології та антропології

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

01601, м. Київ, вул. Володимирська, 64, ауд. 164

В: 79 VITA ANTIQUA. Збірка наукових статей. — К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. — № 7—8. — 300 с., 165 рис.

Реєстраційне свідоцтво КІ № 350, видане 8 лютого 1999 р.
Міністерством інформації України

Збірка присвячена 60-літтю Р.В. Терпиловського, доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка та провідного наукового співробітника відділу археології ранніх слов'ян Інституту археології НАН України. Статті охоплюють широке коло проблем від історіографії археології до музеєзнавства. Основне місце належить введенню до наукового обігу матеріалів археологічних пам'яток від доби палеоліту до кінця I тис. н. е.

- © Товариство археології та антропології, 2009
- © Колектив авторів, 2009
- © ВПЦ «Київський університет», 2009
- © С.І. Іванисько, обкладинка, 2009

Наукове видання

VITA ANTIQUA, 2009, № 7—8

Збірка наукових статей українською, російською та французькою мовами

Редактор та упорядник збірки: *Р.В. Терпиловський*
Редактор англійських текстів: *Т.І. Шевченко*
Технічний редактор: *С.А. Горбаненко*

Оригінал-макет виготовлено Видавничо-поліграфічним центром «Київський університет»

Підписано до друку 26.04.2009. Формат 60 × 84/8. Гарнітура Times.
Наклад 300 прим. Ум. друк. арк. 34.88. Обл.-вид. арк. 37,5.

Тираж віддруковано у ПП «Друкарня “Бджола”» Київ, Деміївський провулок, 6. Зам. № 1114.

**KYIV NATIONAL TARAS SHEVCHENKO UNIVERSITY
HISTORICAL FACULTY
DEPARTMENT of ARCHAEOLOGY and ANTHROPOLOGY
SOCIETY of ARCHAEOLOGY and ANTHROPOLOGY**

**VITA ANTIQUA
№ 7–8**

The collection of scientific articles

<i>СИНІЦЯ Є.В.</i> Піт-стоп (до 60-річчя Р.В. Терпиловського)	9
Список друкованих праць Ростислава Всеволодовича Терпиловського	21
<i>PAKHARIEVA OLEKSANDRA.</i> Relations entre prehistoriens Russes et Français au XIX ^e et au debut du XX ^e siècles	28
<i>ПІВОВАРОВ С.В.</i> Розвиток археологічної науки в Чернівецькому університеті (друга половина XIX ст. — 2004 р.)	34
<i>МИСЬКО Ю.В.</i> Б.О. Тимошук і розвиток археологічних досліджень у Чернівецькому університеті в контексті вивчення питань слов'яно-руської духовної культури	38
<i>ПАЛІЄНКО С.В.</i> Проблема історико-культурного поділу пізнього палеоліту Східної Європи в радянському та пострадянському палеолітознавстві (кінець 50-х рр. XX ст. — початок XXI ст.)	42
<i>ТОЛОЧКО Д.В.</i> Проблема вивчення та інтерпретації трипільських площадок	50
<i>ЗЕЛЕНКО С.М., КОБЕЦ В.Д., МОРОЗОВА Я.И.</i> Подводная археология в Киевском национальном университете имени Тараса Шевченко	54
<i>РЫЖОВ С.Н., МАТВИИШИНА Ж.Н., ПУДОВКИНА А.С., ЛЕВЧУК П.А.</i> Стратиграфические и планиграфические исследования палеолитической стоянки Малый Раковец IV на Закарпатье	60
<i>ГЛАДКИХ М.І., РИЖОВ С.М.</i> Між першим та четвертим житлами Межиріцького поселення	72
<i>РЕКОВЕЦ Л.И., НЕСИН В.А.</i> Новая стоянка людей позднего палеолита у села Копачив в Украине	74
<i>ШИДЛОВСЬКИЙ П.С.</i> Результати досліджень Семенівського пізньопалеолітичного комплексу в 2004—2008 рр.	78
<i>ПЯСЕЦЬКИЙ В.К.</i> Неолітичні місцезнаходження поблизу міста Славута в Малому Поліссі та деякі загальні питання неолітизації	90
<i>ПУСТОВАЛОВ С.Ж.</i> Классификация катакомбной керамики	101
<i>ДУДИН А.А.</i> О металлических деталях деревянной посуды ранних кочевников юга Восточной Европы в предскифский период	123
<i>КОЗАК Д.Н.</i> До питання про рибальство у скіфську добу на Волині	130
<i>ОЛЬГОВСЬКИЙ С.Я.</i> Бронзоліварні майстерні Північного Причорномор'я архаїчного часу (сучасний стан вивченості)	135
<i>СИВОЛАП М.П., ГОПКАЛО О.В.</i> Розкопки курганів у верхоріччі р. Золотоношка	142
<i>ПАЧКОВА С.П.</i> К вопросу о формировании территории зарубинецкой культуры (по керамическим материалам)	146
<i>ЦИНДРОВСЬКА Л.О.</i> Зарубинецькі тілоспалення могильника Дідів Шпиль	155

<i>SINITSA E.V.</i> Pit-stop (to the sixtieth birthday of professor R.V. Terpylovsky)	9
Rostislav V. Terpylovsky's list of printed works	21
<i>PAKHARIEVA OLEKSANDRA.</i> Relationship between Russian and French prehistorians in the 19 th century and at the beginning of the 20 th century	28
<i>PIVOVAROV S.V.</i> The Development of the Archaeological Science in the University of Chernivtsi (Second Half of 19 th — 2004)	34
<i>MISKO Yu.V.</i> B.O. Tymoshchuk and the Development of the Archaeological Research in the University of Chernivtsi in the Context of Slavic-Russian Spiritual Culture Studies	38
<i>PALIENKO S.V.</i> Problem of Historical and Cultural Separation of the Upper Paleolithic of East Europe in Soviet and Postsoviet Paleolithical Science (End of the 50 ^s of 20 — Beginning of 21)	42
<i>TOLOCHKO D.V.</i> The Problem of Studying and Interpretation of Tripollian Dwellings (Areas) Remains.	50
<i>ZELENKO S.M., KOBETS V.D., MOROZOVA Ya.I.</i> Underwater Archaeology at Kiev National Taras Shevchenko University	54
<i>RYZHOV S.N., MATVIISHINA G.N., PUDOVKINA A.S., LEVCHUK P.A.</i> The Study Stratigraphy and Planigraphy of Malyj Rakovets IV Site in Transcarpathia	60
<i>GLADKYH M.I., RYZHOV S.M.</i> Between the First and Fourth Mezhirich dwellings.	72
<i>REKOVEC L.I., NESIN V.A.</i> A New Site of a Prehistoric Man from the Late Paleolit at Kopačiv, Ukraine	74
<i>SHIDLOVSKY P.S.</i> Results of Investigations of Semenivka Upper Paleolithic Complex in 2004—2008	78
<i>PIASETSKY V.K.</i> Neolithic Sites near Slavuta City in Maly Polissia and some General Issues of Neolitization	90
<i>PUSTOVALOV S.Zh.</i> Catacomb Culture Pottery Classification	101
<i>DUDIN A.A.</i> About Metal Details of the Wooden Cutlery of the Early Nomads from the South of the Eastern Europe in the Pre-Scythian Period	123
<i>KOZAK D.N.</i> About the Issue of Fishing in Scythian Age at Volyn	130
<i>OLGOVSKY S.Ya.</i> Bronze Founding Workshops of Northern Black Sea Coast in Archaic Age (Modern Level of Research)	135
<i>SIVOLAP M.P., GOPKALO O.V.</i> Barrow Excavations in Upper Region of Zolotonoshka River	142
<i>PACHKOVA S.P.</i> To the Issue of Zarubintsi Culture Territory Formation (by Ceramic Materials)	146
<i>TSYNDROVSKA L.O.</i> Zarubyntsi Cremations of Didiv Shpyl Cemetery	155
<i>ABASHINA N.S., PETRAUSKAS O.V., PETRAUSKAS A.V.</i> Late Roman Period Site Obuhov-3 Research in 2007—2008	163

**СПИСОК ДРУКОВАНИХ ПРАЦЬ
РОСТИСЛАВА ВСЕВОЛОДОВИЧА
ТЕРПИЛОВСЬКОГО**

1972

Городище епохи Київської Русі у м. Седневі // Археологічні дослідження на Україні у 1969 р. — К. — С. 61—62.

1974

Раскопки зарубинецкого городища и могильника близ г. Канева // АО 1973 г. — С. 383—384 (у співавторстві з Є.В. Максимовим, Л.О. Циндровською).

1975

Поселение середины I тыс. н. э. близ Чернигова // Новейшие открытия сов. археологов: ТД. — К. — Т. 3. — С. 59—60 (у співавторстві з Є.В. Максимовим).

Работы Зарубинецкой экспедиции // АО 1974 г. — С. 391—392 (у співавторстві з В.П. Коваленком, Є.В. Максимовим та ін.).

1976

Исследование памятников киевского типа в Среднем Подесенье // АО 1975 г. — С. 352—353 (у співавторстві з Є.В. Максимовим).

Поздnezарубинецкие памятники в Среднем Поднепровье II—IV вв. // Открытия молодых археологов Украины. — Ч. 2. — С. 3.

1977

Исследования Среднеднепровской раннеславянской экспедиции // АО 1976 г. — С. 326—327 (у співавторстві з Є.В. Максимовим, Л.О. Циндровською, Н.В. Юрковою).

Новые памятники III—IV вв. н. э. в Черниговском Подесенье // Новые исследования археологических памятников на Украине. — К. — С. 123—141.

Раскопки курганов на Днепропетровщине // АО 1976 г. — С. 307—308 (у співавторстві з А.О. Козловським, С.Ж. Пустоваловим, Д.Я. Телегіним).

1978

Памятники киевского типа Подесенья и черняховская культура // Археологические исследования на Украине в 1976—1977 гг.: ТД. — Ужгород. — С. 88—89.

Поселения киевского типа близ Чернигова // Проблемы этногенеза славян. — К. — С. 91—108 (у співавторстві з Є.В. Максимовим).

Раскопки поселения у с. Роище // АО 1977 г. — С. 351—352 (у співавторстві з Є.В. Максимовим).

1979

Поселение киевского типа Роище // АО 1978 г. — С. 359—360 (у співавторстві з Є.В. Максимовим).

Поселения киевского типа у с. Ульяновка на Десне // Славяне и Русь. — К. — С. 21—37 (у співавторстві з Є.В. Максимовим).

Симпозиум ученых социалистических країн з питань походження слов'ян // УІЖ. — № 1. — С. 123—124 (у співавторстві з С.П. Пачковою).

1980

Симпозиум ученых социалистических країн з проблеми «Етногенез слов'ян» // Археологія. — № 33. — С. 109—111 (у співавторстві з В.Д. Бараном).

1981

К сложению памятников киевского типа // Актуальные проблемы археологической исследований в Украинской ССР: ТД респ. конф. молодых ученых. — К. — С. 94—95.

Некоторые типы лунниц III—V вв. в Среднем Поднепровье // Древности Среднего Поднепровья. — К. — С. 69—79 (у співавторстві з О.М. Кухарською).

О характере контактов киевской и черняховской культуры // ТД симпозиума «Позднейшие судьбы черняховской культуры». — Каменец-Подольский. — С. 45—46.

Сельское хозяйство деснинских племен III—V вв. // Использование методов естественных наук в археологии. — К. — С. 93—113 (у співавторстві з Г.О. Пашкевич).

Рец.: Тимошук Б.А. Славяне Северной Буковины V—IX вв. // Общественные науки в УССР 1976—1980 гг. История. — Реферативный сборник. — К. — Ч. 2. — С. 427—428.

1982

Рец.: Баран В.Д. Черняховская культура (по материалам Верхнего Днестра и Западного Буга) //

Киеву — 1500. Общественные науки в УССР. — М.; К. — С. 160—162.

1983

Исследование памятников киевского типа в Среднем Поднепровье // АО 1981 г. — С. 326.
Этнокультурные связи племен Северной Украины в первой половине I тыс. н. э. (к выделению праславянской культурной области) // Полесье и этногенез славян: ТД. — М. — С. 20—22 (у співавторстві з Д.Н. Козаком).

1984

Горіхівські кургани на Дніпропетровщині // Археологія. — № 47. — С. 61—77 (у співавторстві з Д.Я. Телегіним, А.О. Козловським, С.Ж. Пустоваловим).

О выделении славянской археологической культуры III—V вв. // Актуальные вопросы исторической науки: сб. мат. науч. конф. — К. — С. 6—7.

О характере контактов киевской и черняховской культур // КСИА. — № 178. — С. 81—86.

Поселение III—IV вв. близ Глевахи // АО 1982 г. — С. 333—334.

Ранние славяне Подесенья III—V вв. — К. — 124 с.

1985

Киевская культура // Этнокультурная карта территории Украинской ССР I тыс. н. э. — К. — С. 51—59.

Колочинская культура // Этнокультурная карта территории Украинской ССР I тыс. н. э. — К. — С. 93—98.

Новые исследования памятников III—IV вв. в Среднем Поднепровье // ТД сов. делегации на V Междунар. конгр. слав. археологии. — М. — С. 45—46.

Обследования по Десне и Сейму // АО 1983 г. — С. 328 (у співавторстві з А.М. Обломським).

Социально-экономическое развитие населения территории Украинской ССР в I тыс. н. э. // Этнокультурная карта территории Украинской ССР I тыс. н. э. — К. — С. 141—156.

1986

Киевская культура // Археология Украинской ССР. — Т. 3. — К. — С. 100—113 (у співавторстві з Н.М. Кравченко).

Колочинская культура // Археология Украинской ССР. — Т. 3. — К. — С. 167—174.

Поселение Глеваха близ Киева. // АО 1984 г. — С. 317—318.

Проблемы культурного единства памятников киевского типа и задачи музеев Подесенья // Тез. обл. научно-метод. конф. — Чернигов. — С. 51—52.

Про культурно-історичний процес на території України в першій чверті I тис. н. е. // Археологія. — № 56. — С. 32—46 (у співавторстві з Д.Н. Козаком).

Слов'янське середньовічне місто. Давні слов'яни. (П'ятий Міжнародний конгрес археологів-славістів) // Вісн. АН УРСР. — № 5. — С. 84—91 (у співавторстві з І.І. Артеменком, В.Д. Бараном).

1987

Изучение многослойного поселения Глеваха // АО 1985 г. — С. 421.

К проблеме контактов киевской и вельбарской культур // Kultura wielbarska w mlodszyim okresie gzymskim. — Str. referatow. — Lublin. — С. 68—71.

V Міжнародний конгрес археологів-славістів у м. Києві // Археологія. — № 59. — С. 79—89 (у співавторстві з І.І. Артеменком, В.Д. Бараном).

Соціально-економічний аспект вивчення слов'янських культур півдня Східної Європи // Археологія. — № 57. — С. 56—67 (у співавторстві з О.П. Моцею).

1988

Новые исследования памятников III—IV вв. в Среднем Поднепровье // Труды V Междунар. конгр. археологов-славистов. — К. — Т. 4. — С. 208—212.

Поселення київської культури поблизу с. Вишеньки біля Києва // Археологія. — № 62. — С. 33—41 (у співавторстві з С.П. Пачковою).

1989

К методике сравнительного анализа памятников Поднепровья римского и раннесредневекового времени // Проблеми історії та археології давнього населення Української РСР: ТД. — К. — С. 224—226.

К проблеме контактов киевской и вельбарской культур // Kultura wielbarska w mlodszyim okresie gzymskim. — Lublin. — Т. II. — С. 231—247.

Некоторые проблемы изучения памятников первой половины I тыс. н. э. в Новгород-Северском Подесенье // Новгороду-Северскому — 1000 лет: ТД. — Чернигов; Новгород-Северский. — С. 14—17.

Новые исследования памятников первой половины I тыс. н. э. в Сумской обл. // Проблеми археології Сумщини: ТД. — Суми. — С. 54—55.

1990

Конференція радянських та польських істориків «Слов'янський світ та Римська імперія» // Археологія. — № 39 — С. 151—153.

Локальные варианты киевской культуры // VI Междунар. конгр. слав. археологи: ТД сов. делегации. — М. — С. 95—97.

Новые исследования памятников первой половины I тыс. н. э. на Сумщине // Питання археології Сумщини. — Суми. — С. 60—64.

Поселение I тыс. н. э. у с. Роище на Черниговщине // Раннеславянский мир. Материалы и исследования. — М. — С. 45—74.

Поселения Гочево 1 и Гочево 2 на р. Псел // Материалы и исследования по археологии Днепро-Донецкого Левобережья. — Курск. — С. 43—77 (у співавторстві з М.О. Тихомировим).

Славяне Юго-Восточной Европы в предгосударственный период. — К. — 488 с. (у співавторстві з В.Д. Бараном, Б.В. Магомедовим та ін.).

Славянские памятники в поречье Ворсклицы // Археологические исследования в Центральном Черноземье в 12 пятилетке: ТД. — Белгород. — С. 83—85.

1991

Киевская культура и близкие ей памятники римского времени // Гомельщина: археология, история, памятники: ТД. — Гомель. — С. 36—38.

Материалы киевской культуры с поселения Рябовка 3 на Сумщине // Археология и история юго-востока Руси: ТД. — Курск. — С. 59—61 (у співавторстві з А.М. Обломським).

Поселение середины I тыс. н. э. у с. Сенча // 100-річчя Полтавського краєзнавчого музею: м-ли наук. конф. — Полтава. — Ч. II. — С. 81 (у співавторстві з Д.І. Левченком).

Походження слов'ян. — К.. — 144 с. (у співавторстві з В.Д. Бараном, Д.Н. Козаком).

Работы на Сумщине // АДУ 1990 р. — Ч. 2. — С. 3—4 (у співавторстві з А.М. Обломським).

Раскопки у с. Сенча на Суле // АДУ 1990 р. — Ч. 1. — С. 43—44 (у співавторстві з Ю.Ю. Моргуновим, Д.І. Левченком, І.М. Гавриленком).

Распад зарубинецкой культуры и его социально-экономические и идеологические причины. — К. — 48 с. (у співавторстві з А.М. Обломським, О.В. Петраускасом).

Среднее Поднепровье и Днепровское Левобережье в первые века нашей эры. — М. — 176 с. (у співавторстві з А.М. Обломським).

I и II конференции «Киевская культура, ее истоки и наследие» (Курск, 1988, 1989) // СА. — № 1. — С. 296—299 (у співавторстві з І.О. Гаврилухіним).

1992

Памятники киевской культуры. Свод археологических источников. — К. — 224 с. (у співавторстві з Н.С. Абашиною).

Памятники III—VII вв. в Черниговском Подесенье // Архітектурні та археологічні старожитності Чернігівщини. — Чернігів. — С. 19—24.

The Slavs of the Dnieper Basin in the Migration Period // A Conference on Medieval Archaeology in Europe. / Pre-printed Papers. — V. 4. — P. 161—166.

1993

К вопросу о балто-славянских отношениях в I тыс. н. э. // Час, помнікі, людзі. Памяці рэпрэсаваных археолагаў: ТД междунар. конф. — Мінськ. — С. 98—100 (у співавторстві з О.В. Петраускасом).

Киевская культура // Славяне и их соседи в конце I тыс. до н. э. — первой половине I тыс. н. э. — Археология СССР. — М. — С. 106—122 (у співавторстві з Є.В. Максимовим).

Локальные варианты киевской культуры // Славянская археология. — 1990. — Материалы по археологии России. — Вып. 1. — С. 78—88.

Новые исследования памятников колочинской культуры на территории Украины // Археология и история Юго-Востока Древней Руси: м-лы науч. конф. — Воронеж, 1993. — С. 38—40.

Памятники I в. до н. э. — VII в. н. э. у с. Деснянка близ Чернигова. — Чернигов. — 48 с. (у співавторстві з О.В. Шекуном).

Новые погребения раннесредневековых кочевников на Сумщине // Кочевники урало-казахстанских степей. — Екатеринбург. — С. 167—172 (у співавторстві з А.М. Обломським).

1994

Новые данные о раннеславянских памятниках Посеймья // Проблемы ранньослов'янської і давньоруської археології Посейм'я: м-ли наук. конф. — Білопілля. — С. 4—6 (у співавторстві з А.М. Обломським).

О связях населения Центральной Европы и востока Днепровского Левобережья в латенское и раннеримское время // Kultura przeworska. — Lublin. — Т. II. — С. 159—181 (у співавторстві з А.М. Обломським).

Посейм'я у латенський час // Археологія. — № 3. — С. 41—51 (у співавторстві з А.М. Обломським).

Праслов'янські старожитності Східної Європи. Перспективи пошуку // Старожитності Русі-України. — К. — С. 73—79.

Провинциально-римские импорты в ареале киевской культуры // Междунар. конф. «Византия и народы Причерноморья и Средиземноморья в раннее средневековье (IV—IX вв.): ТД. — Симферополь. — С. 73—74.

Слов'янське поселення середини I тис. н. е. поблизу с. Сенча в Середньому Посуллі // ПАЗ. — № 2. — С. 45—68 (у співавторстві з Д.І. Левченком).

Работы в Среднем Посеймье // АО 1993 г. — С. 83—84 (у співавторстві з А.М. Обломським).

1995

К проблеме формирования киевской культуры // Слов'яно-руські старожитності Північного Лівобережжя: м-ли іст.-археол. семінару. — Чернігів. — С. 89—90.

Пам'ятки першої половини I тис. н. е. на Житомирщині // Матеріали та тези наук. конф. до 130-річчя Житомирського краєзнавчого музею. — Житомир. — С. 108—110.

Слов'яни Подніпров'я у першій половині I тис. н. е. // Матеріали до української етнології. — Вип. 1 (4). — С. 82—85.

1996

Многослойное раннеславянское поселение Александровка 1 // ТД укр. делегації на VI Міжнар. конгресі слов'янської археології. — К. — С. 35—38 (у співавторстві з О.В. Шекуном).

Олександрівка 1 — багатощарове слов'янське поселення біля Чернігова. — Чернігів. — 128 с. (у співавторстві з О.В. Шекуном).

1997

До проблеми походження ранньосередньовічних культур Подніпров'я // Проблеми походження та історичного розвитку слов'ян. — Київ; Львів. — С. 111—118.

Про характер колочинської культури Чернігівського Подесення // Проблеми історії та археології. — Харків. — С. 84.

Склавины и анты (раннеисторические славяне). — Николаев. — 24 с.

1998

Горизонт колочинской культуры поселения Александровка 1 // *Archaeoslavica*. — № 3. — С. 227—241 (у співавторстві з О.В. Шекуном).

Поселение Попово-Лежачи 4 и его место среди памятников киевской культуры // *Acta universitatis Lodziensis. Folia archaeologica*. — № 32. — С. 53—89 (у співавторстві з А.М. Обломським).

Поселение Седелки и его место среди памятников поздне римского времени Днепровского Левобережья и лесостепного Подонья // Археологические памятники Верхнего Подонья первой половины I тыс. н. э. — Воронеж. — С. 124—156 (у співавторстві з А.М. Обломським).

Про культурно-історичну ситуацію першої половини і середини I тис. н. е. // АЛЛУ. — Вип. 1/2. — С. 44—49.

Перспектив виставки «Давній Вишгород». — К. — 28 с. (у співавторстві з Р.С. Орловим).

Рец.: Баран В.Д. «Давні слов'яни». — К., 1998. — 336 с. // АНТ. — № 2/3. — С. 74—76.

Рец.: Приходнюк О.М. «Пеньковская культура». — Воронеж, 1998. — 170 с. // АНТ. — № 2/3. — С. 74.

Рец.: «Словник-довідник з археології» // Археологія. — № 3. — С. 145—146 (у співавторстві з Н.С. Абашиною).

1999

Исследование раннеславянского кургана у с. Бездрик // АЛЛУ. — № 2. — С. 36—37 (у співавторстві з А.М. Обломським, В.В. Приймаком).

К вопросу о раннеславянских элементах культуры на черняховских памятниках Среднего Поднепровья // РА. — № 4. — С. 78—98 (у співавторстві з Н.С. Абашиною, А.М. Обломським).

Київський горизонт поселення Глеваха // Археологія. — № 4. — С. 95—107.

Населення лісової зони Подніпров'я I тис. н. е. — балти чи слов'яни? // Етнокультурні процеси в Південно-Східній Європі в I тис. н. е. — Київ; Львів. — С. 291—298.

Пізньюзарубинецьке поселення на Черкащині // АЛЛУ. — № 2. — С. 34—36 (у співавторстві з Д.П. Куштаном, М.П. Сиволапом).

Пограниччя черняхівської та київської культур // Сто років вивчення культур полів поховань на Україні: ТД семінару. — К. — С. 38—40.

Украшения круга выемчатых эмалей из с. Воронькив на Киевщине // 100 лет черняховской культуре. — К. — С. 144—149 (у співавторстві з Є.Л. Гороховським та А.І. Кубишевим).

Environment reasons of the migrations of the south-eastern Europe population in the 1st—5th centuries AD // *Archaeologia Polona*. — Vol. 37. — P. 71—86 (у співавторстві з А.М. Обломським та О.В. Петраускасом).

2000

Давні слов'яни та їхні сусіди: культура слов'ян // Давня історія України. — К. — Т. 3. — С. 164—190 (у співавторстві з Д.Н. Козаком).

Давні слов'яни та їхні сусіди: найдавніші писемні свідчення про слов'ян // Давня історія України. — К. — Т. 3. — С. 13—19 (у співавторстві з В.Д. Бараном, Д.Н. Козаком).

Давні слов'яни та їхні сусіди: слов'яни у другій чверті I тис. н. е. // Давня історія України. — К. — Т. 3. — С. 39—60 (у співавторстві з В.Д. Бараном).

Давні слов'яни та їхні сусіди: суспільний лад та соціальні відносини // Давня історія України. — К. — Т. 3. — С. 143—163 (у співавторстві з Я.В. Бараном).

Давні слов'яни та їхні сусіди: територія давніх слов'ян (за даними мовознавства) // Давня історія України. — К. — Т. 3. — С. 19—25 (у співавторстві з В.Д. Бараном, Д.Н. Козаком).

Киевская и черняховская культуры. Проблемы контактов // *Stratum plus*. — № 4. — С. 303—311.

Пізньюзарубинецьке поселення на території Більського городища // АЛЛУ. — № 1—2. — С. 70—76 (у співавторстві з О.Б. Супруненко). Розкопки ранньослов'янського поселення Олександрівка 1 в 1994 р. // АДУ 1994—1996 рр. — К. — С. 168 (у співавторстві з Ю.М. Ситим, О.В. Шекуном).

2001

Біля витоків слов'янства (за матеріалами Подніпров'я) // УІЖ. — № 3. — С. 3—7.

Венетський період загальнослов'янського етногенезу (I—IV ст. н. е.) // Українознавство — наука самопізнання українського народу: м-ли X Міжнар. наук.-практич. конф. — К. — С. 55—56.

Вклад Е.А. Горюнова в розвиток раннеславянської археології // Археологические вести ИИМК РАН. — № 8. — С. 329—331.

До проблеми етногенезу слов'ян (за матеріалами Подніпров'я першої половини I тис. н. е.) // Етногенез та рання історія слов'ян: нові наукові концепції на зламі тисячоліть. — Львів. — С. 32—39.

Культура давніх слов'ян: мова і початки писемності // Історія української культури. — К. — Т. 1. — С. 599—604.

Культура давніх слов'ян: мрикладне мистецтво // Історія української культури. — К. — Т. 1. — С. 587—599.

Культура давніх слов'ян: технічні досягнення // Історія української культури. — К. — Т. 1. — С. 605—620.

Поздньюзарубинецькі матеріали поселення Рябовка 3 // Верхнее Поднепровье и Подвинье в III—V веках н. э. Материалы / Раннеславянский мир. — Вып. 4. — М. — С. 86—98 (у співавторстві з А.М. Обломським).

Про етнокультурну ситуацію III—V ст. на Правобережній Київщині // Етнокультурні процеси у Середньому Подніпров'ї за матеріалами археологічних досліджень: м-ли наук. конф. — грудень 2001 р., м. Фастів. — К. — С. 16—18.

Путивльское Посеймье на рубеже нашей эры и в первой половине I тыс. н. э. // Сумська старовина. — № VIII—IX. — С. 153—163 (у співавторстві з А.М. Обломським).

Славянское поселение и кочевнический могильник V—VIII вв. на Ворскле // АЛЛУ. — № 1. — С. 5—16 (у співавторстві з А.М. Обломським).

Черняхівська культура. Германці, слов'яни та іранці на території України в римський час // «Діти Сонця». Цивілізації давньої України. — К. — С. 137—180.

2002

Біля витоків слов'янства (за матеріалами Подніпров'я) // Ruthenica. — Т. 1. — С. 25—40.

Горизонт зарубинецької культури поселення Литвиновичі 3 // Кралеvecчина, білі плями історії: м-ли II наук. конф. по краєзнавству. — Кралеvecь. — С. 5—8.

Дослідження в зоні новобудов на Чернігівщині // АБУ 2000—2001 рр. — С. 118—120 (у співавторстві з Т.М. і Г.В. Жаровими).

До проблеми контактів між київською та черняхівською культурами на ранньому етапі їх розвитку // Археологія. — № 3. — С. 18—26.

Древнейшие общности земледельцев и скотоводов Северного Причерноморья (V тыс. до н. э. — V век н. э.): м-лы III Междунар. конф. — Тирасполь. — С. 404—406.

Кераміка рубежу нашої ери з поселення Оболонь (попередні спостереження) // Сучасні проблеми археології. — К. — С. 246—247 (у співавторстві з Г.М. Шовкопляс).

Колочинский горизонт поселения Александровка 1 близ Чернигова // Деснинские древности. — Брянск. — С. 89—92 (у співавторстві з О.В. Шекуном).

Новые славянские памятники гуннского времени в бассейне Десны // Stratum plus. — 2001—2002. — № 5. — С. 420—430.

2003

Венетські племена першої половини I тис. н. е. у Подніпров'ї // Археологія та історія Північно-Східного Лівобережжя (I — початку II тис.). — Суми. — С. 16—22.

Знахідка сіверянських прикрас у верхоріччі Сули // Пам'ятки України. — № 4. — С. 20—22 (у співавторстві з Г.В. Жаровим).

Кераміка рубежу нашої ери з поселення Оболонь у Києві (попередні спостереження) // Старожитності I тисячоліття нашої ери на території України. — К. — С. 178—190 (у співавторстві з Г.М. Шовкопляс).

К проблеме формирования киевской культуры // Дослідження з археології, історії, етнографії пам'яті Н.М. Кравченко. — К. — С. 48—57, XI—XVI.

Раннеславянский курганный могильник у с. Бездрик // Археологія та історія Північно-Східного Лівобережжя. — Суми. — С. 76—79 (у співавторстві з О.П. Журавльовим, А.М. Обломським, В.В. Приймаком, Т.І. Рудич).

Скарб прикрас волинцевської культури з верхів'їв Сули // Археологія та історія Північно-Східного Лівобережжя. — Суми. — С. 4—7 (у співавторстві з Г.В. Жаровим).

Етнокультурные процессы на территории Днепровского лесостепного Левобережья в III—V вв. // РА. — № 1. — С. 29—43 (у співавторстві з А.М. Обломським).

2004

Глеваха и Боромля (к вопросу о характере контактов между киевской и черняховской культурами на раннем этапе) // *Europa Barbarica*. — Lublin. — С. 465—475.

Дослідження на новобудовах лісостепоного Лівобережжя // АБУ 2002—2003 рр. — С. 13—14 (у співавторстві з Т.М. та Г.В. Жаровими).

Дослідження на новобудовах у Чернігівській та Сумській областях // АБУ 2002—2003 рр. — С. 125—127 (у співавторстві з Т.М. та Г.В. Жаровими).

К 60-летию со дня рождения Е.А. Горюнова // Культурные трансформации и взаимовлияния в Днепровском регионе на исходе римского времени и в раннем средневековье. — СПб. — С. 5—6.

Нові дослідження ранньослов'янського поселення Олександрівка 1 // Археологія давніх слов'ян. Дослідження і матеріали. — К. — С. 215—238 (у співавторстві з О.В. Шекуном).

Острая Лука Дона в древности. Замытинский археологический комплекс гуннского времени / Раннеславянский мир. — Вып. 6. — 300 с., ил. (у співавторстві з А.М. Обломським, І.Є. Бірюковим та ін.).

Поселение Сенча и его место среди памятников Днепровского Левобережья // Культурные трансформации и взаимовлияния в Днепровском регионе на исходе римского времени и в раннем средневековье. — СПб. — С. 131—143.

Скарб срібних прикрас VIII століття з Андрияшівки на Сулі. — К. — 8 с. (у співавторстві з Г.В. Жаровим).

Славяне Поднепровья в первой половине I тыс. н. э. / *Monumenta studia Gothica III*. — Lublin. — 220 s.

Славяне Поднепровья в I—V веках н. э. // Славянский мир Полесья в древности и средневековье: м-ли міжнар. наук. конф. — Гомель. — С. 170—176.

Хронология и этнокультурная принадлежность украшений с выемчатыми эмальями восточно-европейского круга на территории лесостепной зоны // Евразия. Этнокультурные взаимодействия и исторические судьбы: ТД науч. конф. — М. — С. 162—165 (у співавторстві з А.М. Обломським)

2005

Археологія України: Курс лекцій: навч. посібник. — К. — 504 с. (у співавторстві з Л.Л. Залізником, О.П. Моцею, В.М. Зубарем та ін.) / Розділ V. Давні слов'яни та їхні сусіди. — С. 343—426.

Давні поселення України. — К. — 190 с. (у співавторстві з М.Ю. Відейком, В.О. Петрашенко).

Наследие киевской культуры в V—VI вв. // *Archeologia o początkach Słowian*. — Kraków. — S. 387—402.

Нові охоронні дослідження пам'яток черняхівської культури на правобережжі Сули // Збереження історико-культурних надбань Сіверщини: м-ли наук. конф. — Глухів. — С. 36—38 (у співавторстві з Г.В. Жаровим).

Питання давньої історії України в навчальних посібниках. Критичні зауваження // Гуманітарна освіта в профільних навчальних закладах: проблеми і перспективи: м-ли VI Всеукр. наук.-практич. конф. — К. — Т. 1. — С. 193—194.

Пізньоскіфські та пізньозарубинецькі старожитності Полтавщини. — Київ; Полтава. — 100 с. (у співавторстві з І.М. Кулатовою, О.Б. Супрунком).

Черняхівські поховання могильника Дідів Шпиль на Канівщині // Археологія. — № 1. — С. 58—69 (у співавторстві з О.В. Петрауском).

Early stages of the Slavs history based on archaeological data // Third International Congress on Black Sea antiquities (Pontic Congress). Preliminary program. — Prague. — P. 46—47 (у співавторстві з А.М. Обломським).

2006

Дослідження пам'яток скіфського та римського часу у Верхньому Посуллі // АЛЛУ. — № 1. — С. 89—99 (у співавторстві з Г.В. Жаровим).

Землеробство мешканців ранньослов'янських поселень Роїще та Олександрівка 1 // АЛЛУ. — № 1—2. — С. 50—60 (у співавторстві з Г.О. Пашкевич, С.А. Горбаненком).

Новые памятники скифского и римского периодов на Верхней Суле // Археологическое изучение Центральной России: тез. Междунар. науч. конф., посвященной 100-летию со дня рождения В.П. Левенка. — Липецк. — С. 244—246 (у співавторстві з Г.В. Жаровим).

2007

Давні слов'яни та їхні сусіди на межі ер та в першій половині I тис. н. е. // Україна: хронологія розвитку. — К. — Т. 1. — С. 460—515 (у співавторстві з Н.С. Абашиною, Д.Н. Козаком, О.В. Комаром).

Киевская и вельбарская культуры. Проблема контактов // *Nowe materialy i interpretacje. Stan dyskusji na temat kultury wielbarskiej*. — Gdansk. — С. 353—364.

Нові пам'ятки римського періоду у Верхньому Посуллі // Зб. наук. праць НДІ українознавства. — К. — Т. XV. — С. 107—113.

Предметы убора с выемчатыми эмальями на территории лесостепной зоны Восточной Ев-

ропы (дополнение сводов Г.Ф. Корзухиной, И.К. Фролова, Е.Л. Гороховского) // Памятники киевской культуры в лесостепной зоне России (III — начало V в. н. э.) / Раннеславянский мир. — Вып. 10. — С. 113—151. 287—315 (у співавторстві з А.М. Обломським).

Старожитності другої — третьої чверті I тис. н. е. з околиць Чернігова // Чернігів у середньовічній та ранньомодерній історії Центрально-Східної Європи. — Чернігів. — С. 39—48.

2008

Археологія // Спеціальні історичні дисципліни: довідник: навч. посіб для студ. вищ. навч. закл. — К. — С. 29—37.

Западные импульсы в формировании славянства // Цивилизации: теория, история, диалог, будущее. — Т. IV. — Истоки и вершины восточнославянской цивилизации. — М. — С. 158—167.

Новые памятники III—V вв. в Северо-Восточной Украине // Труды II (XVIII) Всероссийского

археологического съезда в Суздале. — М. — Т. II. — С. 297—300.

О происхождении восточной ветви ранних славян (I—V вв. н. э.) // Труды II (XVIII) Всероссийского археологического съезда в Суздале. — М. — Т. II. — С. 257—262 (у співавторстві з А.М. Обломським).

Ранние славяне в Лесостепном Поднепровье и Подонье (I—V вв. н. э.) // Цивилизации: теория, история, диалог, будущее. — Т. IV. — Истоки и вершины восточнославянской цивилизации. — М. — С. 122—141 (у співавторстві з А.М. Обломським).

У истоков славянства // Цивилизации: теория, история, диалог, будущее. — Т. IV. — Истоки и вершины восточнославянской цивилизации. — М. — С. 141—158.

Рец.: Михайлина Л.П. «Слов'яни VIII—X ст. між Дніпром і Карпатами». — К., 2007. — 300 с. // Археологія. — № 4. — С. 96—99 (у співавторстві з С.А. Горбаненком)

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АВУ	—	Археологічні відкриття в Україні
АВ	—	Археологические вести
АДУ	—	Археологічні дослідження в Україні
АИМ	—	Археологические исследования в Молдавии
АЛЛУ	—	Археологічний літопис Лівобережної України
АЛЮР	—	Археологическая летопись Южной Руси
АН УРСР	—	Академія наук УРСР
АО	—	Археологические открытия
АП УРСР	—	Археологічні пам'ятки Української РСР
АСГЭ	—	Археологический сборник Государственного Эрмитажа
БКИЧП	—	Бюллетень комиссии по изучению четвертичного периода
ВА	—	Вопросы антропологии
ВВ	—	Византийский временник
ВГУ	—	Воронежский государственный университет
ВДИ	—	Вестник древней истории
ЖМНП	—	Журнал Министерства народного просвещения
ИАК	—	Известия Императорской археологической комиссии
ІА НАН України	—	Інститут археології Національної академії наук України
ІА РАН	—	Інститут археологии Российской академии наук
Известия СОИГСИ	—	Известия Северо-Осетинского института гуманитарных и социологических исследований
ІРАІМК	—	Известия Российской академии истории материальной культуры
КДПУ	—	Київський державний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова
КНУ	—	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
КСИА	—	Краткие сообщения Института археологии АН СССР
КСИА АН УССР	—	Краткие сообщения Института археологии АН УССР
КСИИМК	—	Краткие сообщения Института истории материальной культуры АН СССР
МАИЭТ	—	Материалы по археологии, истории и этнографии Таврики
МИА	—	Материалы и исследования по археологии СССР
НА ІА НАН України	—	Науковий архів Інституту археології Національної академії наук України
НА ІА НАН Украины	—	Научный архив Института археологии Национальной академии наук Украины
НМУ	—	Національний музей історії України
ОРЯС	—	Отдел русского языка и словесности
ПАЗ	—	Полтавський археологічний збірник
ПХМНП	—	Переяслав-Хмельницький музей народної архітектури та побуту
РА	—	Российская археология
РВД	—	Раннесредневековые восточнославянские древности
САИ	—	Свод археологических источников
СА	—	Советская археология
СГАИМК	—	Сообщения Государственной академии истории материальной культуры
СПИПАИ	—	Сессия, посвященная итогам полевых археологических исследований
ТД	—	Тези доповідей / Тезисы докладов
ТКИЧП	—	Труды комиссии по изучению четвертичного периода
Труды ... АС	—	Труды ... археологического съезда
Тр. ГИМ	—	Труды Государственного исторического музея
Тр. ГИН АН СССР	—	Труды геологического института АН СССР
Тр. ЗИН АН СССР	—	Труды зоологического института АН СССР
Тр. ... МУСА	—	Труды ... Международной унии славянской археологии
УБЖ	—	Український ботанічний журнал
УІЖ	—	Український історичний журнал
УТОПІК	—	Українське товариство охорони пам'яток історії та культури
ЮТАКЭ	—	Южно-Туркменская археологическая комплексная экспедиция

АБАШИНА Наталя Серафимівна — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

БАШКАТОВ Юрій Юрійович — науковий співробітник Інституту археології НАН України

ГЛАДКИХ Михайло Іванович — доктор історичних наук, професор кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ГОПКАЛО Оксана Вікторівна — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

ГОРБАНЕНКО Сергій Анатолійович — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

ДІДЕНКО Сергій Васильович — науковий співробітник НМІУ, аспірант Інституту археології НАН України

ДУДІН Олександр Анатолійович — аспірант кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЗЕЛЕНКО Сергій Мусійович — кандидат історичних наук, керівник Центру підводної археології КНУ

КЕПІН Дмитро Володимирович — кандидат історичних наук, науковий співробітник Центру пам'яткознавства НАН України і УТОПІК

КОБЕЦЬ Віктор Данилович — науковий співробітник Центру підводної археології КНУ

КОЗАК Денис Никодимович — доктор історичних наук, професор, заступник директора Інституту археології НАН України, завідувач відділу археології раннях слов'ян

КОЛОДА Володимир Васильович — кандидат історичних наук, завідувач лабораторії, доцент кафедри історії України Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди

ЛЕВЧУК Павло Олександрович — студент кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

МАГОМЕДОВ Борис Вікторович — доктор історичних наук, старший науковий співробітник відділу археології раннях слов'ян Інституту археології НАН України

МАТВІШІНА Жанна Миколаївна — доктор географічних наук, завідувач відділу палеогеографії Інституту географії НАН України

МИСЬКО Юлія Володимирівна — кандидат історичних наук, доцент кафедри етнології, античної та середньовічної історії Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича

МОРОЗОВА Яна Іванівна — науковий співробітник Центру підводної археології КНУ

НЕСІН Валентин Антонович — кандидат біологічних наук, науковий співробітник Інституту зоології НАН України

ОБЛОМСЬКИЙ Андрій Михайлович — доктор історичних наук, науковий співробітник Інституту археології Російської АН

ОЛЬГОВСЬКИЙ Сергій Якович — кандидат історичних наук, завідувач кафедри музеєзнавства Київського національного університету культури та мистецтв

САМОЙЛЕНКО Любов Григорівна — завідувач Археологічного музею КНУ імені Тараса Шевченка

СИВОЛАП Михайло Павлович — директор археологічного музею і керівник археологічної лабораторії Черкаського національного університету

СИНІЦЯ Євген Валентинович — кандидат історичних наук, асистент кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

СКИБА Андрій Володимирович — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

СТАНІЦИНА Галина Олександрівна — науковий співробітник, завідувач наукового архіву Інституту археології НАН України

ПАЛІЄНКО Сергій Володимирович — кандидат історичних наук, завідувач лабораторії Київського університету туризму, економіки і права

ПАХАРЄВА Олександра Сергіївна — кандидат історичних наук

ПАЧКОВА Світлана Петрівна — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

ПЕТРАУСКАС Андрій Валдасович — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

ПЕТРАУСКАС Олег Валдасович — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

ПИВОВАРОВ Сергій Володимирович — доктор історичних наук, завідувач кафедри етнології, античної та середньовічної історії Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича

ПУДОВКІНА Анна Сергіївна — магістрант кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПУСТОВАЛОВ Сергій Жанович — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

ПЯСЕЦЬКИЙ Валерій Казимирович — краєзнавець

РЕКОВЕЦЬ Леонід Іванович — доктор біологічних наук, науковий співробітник Інституту зоології НАН України

РИЖОВ Сергій Миколайович — кандидат історичних наук, доцент кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ТОЛОЧКО Денис Володимирович — аспірант кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЦИНДРОВСЬКА Людмила Олександрівна — науковий співробітник Інституту археології НАН України

ШИДЛОВСЬКИЙ Павло Сергійович — кандидат історичних наук, асистент кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ШИШКІН Руслан Германович — кандидат історичних наук, викладач кафедри історії слов'янських народів КДПУ ім. М.П. Драгоманова